

Nepředmětnost

Lze mít za to, že vědomí zprvu cele prodlévá u „skutečnosti“, kterou si uvědomuje. První zkušenost s tímto uvědomováním něčeho skutečného spočívá v tom, že toto „vědomí něčeho“ je prchavé (což se jeví jako prchavost oné uvědomované skutečnosti samotné), ale že se lze stát pánem nad touto prchavostí díky pravému slovu, totiž jménu oné skutečnosti. Jméno totiž má onu magickou schopnost přivolávat skutečnost, kterou pojmenovává, do přítomnosti, totiž do aktuálního uvědomění. Taková pravým jménem přivolaná skutečnost ještě nemá charakter „předmětu“, jak tomu dnes rozumíme. K tomu, že skutečnost je chápána ve vědomí jako „předmět“, dochází daleko později, totiž teprve tam, kde je samo vědomí organizováno resp. strukturováno docela určitým způsobem, a to vědomě, tj. na základě určitých vědomých aktů (aktů vědomí). Tyto akty se vyznačují tím, že jsou – na rozdíl ode všech vědomých aktů ostatních – formovány a strukturovány za pomoci něčeho, co není ani jejich integrální součástí, avšak ani součástí oněch skutečností, k nimž jsou tyto vědomé akty vposledu zaměřeny. Toto „něco“, co nelze převést ani na subjektivitu vědomých aktů, ani na „reálnou danost“ věcí nás obklopujících, budeme – po vzoru Brentanově a Husserlově – nazývat „intencionální předměty“. Původně je pouze sféra těchto intencionálních předmětů ta jediná, která umožňuje ustavení tzv. „předmětů“, a teprve jejich prostřednictvím je možno jejich předmětnost promítat do světa „reálných skutečností“, tj. vidět tyto skutečnosti jako „předměty“ a vztahovat se k nim (nejprve myšlenkově, ale pak také prakticky) jako k „pouhým předmětům“, tedy redukovat je na předměty resp. přidávat jim předmětnost, která jim původně není vlastní. Pokud si tyto okolnosti náležitě uvědomíme, můžeme se spolehlivostí prohlásit, že nejen subjekt (který je ex definitione non-objekt, ne-předmět), nýbrž ani žádná „vnější“ skutečnost obklopujícího jej světa nemá charakter předmětu, nýbrž je vlastně nepředmětná.

(Praha, 940627-1.)